

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ

Α. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

- Αρχικοί χρόνοι των βασικότερων ρημάτων της αρχαίας.
- Βασικοί κανόνες τονισμού
- Κλίση των βαρυτόνων ρημάτων, των συνηρημένων, των ρημάτων σε –μι, του ΕΙΜΙ, των αορίστων β΄ και των ιδιότυπων παρακειμένων μέσης φωνής
- Κλίση αντωνυμιών
- Α΄ - Β΄ - Γ΄ Κλίση ουσιαστικών
- Βαθμοί επιθέτων και επιρρημάτων
- Κλίση των βασικότερων επιθέτων Β΄ - Γ΄ κλίσης.

Β. ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ

- Κύριοι όροι μιας πρότασης
(Ρήμα – Υποκείμενο – Κατηγορούμενο, Αντικείμενο, Απαρέμφατο – Μετοχή → Επιθετική, Κατηγορηματική, Επιρρηματική)
- Σύνταξη απρόσωπων ρημάτων
- Χαρακτηρισμός δευτερευουσών προτάσεων (εισαγωγή, εκφορά, ρόλος)
- Συντακτικός ρόλος των πλάγιων πτώσεων
- Υποθετικοί Λόγοι

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γραφεί η γενική ενικού και η αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού.

Ονομαστική	Γενική Ενικού	Αιτιατική Πληθυντικού
ἡ αἰτία	τῆς αἰτίας	τῶν αἰτιῶν
ἡ νύμφη	τῆς νύμφης	τῶν νυφῶν
ἡ τράπεζα	τῆς τραπέζης	τῶν τραπεζῶν
ἡ ἀνδρεία	τῆς ἀνδρείας	τῶν ἀνδρειῶν (εὐχρηστο
ἡ μνᾶ	τῆς μνᾶς	τῶν μνῶν
ἡ γῆ	τῆς γῆς	(τῶν γεῶν)
ἡ μᾶζα	τῆς μάζης	τῶν μαζῶν
ἡ μέλισσα	τῆς μελίσης	τῶν μελισσῶν
ὁ παιδοτρίβης	τοῦ παιδοτρίβου	τῶν παιδοτριβῶν
ὁ Σπαρτιάτης	τοῦ Σπαρτιάτου	τῶν Σπαρτιατῶν
ὁ κοχλίας	τοῦ κοχλίου	τῶν κοχλιῶν
ἡ αἰσχύνη	τῆς αἰσχύνης	τῶν αἰσχυνῶν

2. Να γράψετε την κλητική ενικού και τη δοτική πληθυντικού των παρακάτω ουσιαστικών.

Ονομαστική	Κλητική Ενικού	Δοτική Πληθυντικού
ὁ στρατιώτης	ὦ στρατιῶτα	στρατιώταις
ὁ Ἀτρείδης	ὦ Ἀτρείδη	Ἀτρείδαις
ὁ βορέας	ὦ βαρέα - βορρά	--- (δεν έχει)
ὁ σῖτος	ὦ σῖτε	σίτοις
ὁ πλοῦς	ὦ πλοῦ	πλοῖς
ὁ Ἑρμῆς	ὦ Ἑρμῆ	Ἑρμαῖς
τό λίκνον	ὦ λίκνον	λίκνοις
ὁ στίβος	ὦ στίβε	στίβοις
ἡ ῥάβδος	ὦ ᾠθως	---
ὁ ᾠθως	ὦ στρατιῶτα	στρατιώταις

3. Να κυκλώσετε το Σ για σωστό ή το Λ για λάθος, όπου θεωρείτε ότι η αντίστοιχη πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Η δοτική ενικού του ουσιαστικού <u>ἡ Σαπφώ</u> είναι <u>(ὦ) Σαπφώ</u> .	Σ	Λ
β. Η αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ὁ βοῦς</u> είναι <u>τούς βόας</u> .	Σ	Λ
γ. Η δοτική ενικού του ουσιαστικού <u>τό ἄστρ</u> είναι <u>τῷ ἄστει</u> .	Σ	Λ
δ. Η δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ὁ πίναξ</u> είναι <u>τοῖς πινάκεσι</u> .	Σ	Λ
ε. Η γενική του ουσιαστικού <u>ἡ ποιότης</u> είναι <u>τῆς ποιότητος</u> .	Σ	Λ
στ. Η αιτιατική ενικού του ουσιαστικού <u>τό γέρας</u> είναι <u>γέρους</u> .	Σ	Λ
ζ. Η αιτιατική ενικού του ουσιαστικού <u>ἡ θυγάτηρ</u> είναι <u>θυγατέρα</u> .	Σ	Λ
η. Η δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ἡ ἀστήρ</u> είναι <u>ἀστρέσι</u> .	Σ	Λ
θ. Η δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>ὁ μάρτυς</u> είναι <u>μαρτύροις</u> .	Σ	Λ
ι. Η γενική πληθυντικού του ουσιαστικού <u>οἱ</u> είναι <u>ώτων</u> .	Σ	Λ

4. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

ὁ ἀδελφός:	κλητική ενικού	→	ὦ ἀδελφέ
ἡ γαστήρ:	κλητική ενικού	→	ὦ γαστήρ
ἡ γῆ:	αιτιατική ενικού	→	τήν γῆν
τό γῆρας:	γενική / δοτική ενικού	→	τοῦ γήρως / τῷ γήρῳ
ἡ γραῦς:	δοτική / κλητική ενικού	→	τῆς γραός / ὦ γραῦ
ἡ ἐλπίς:	κλητική ενικού / δοτική πληθυντικού	→	ὦ ἐλπίς / τοῖς ἐλπίσι
τό ὅστουν:	δοτική ενικού / αιτιατική πληθυντικού	→	τῷ ὅστῳ / τά ὅστά
ὁ υἱός:	γενική ενικού / πληθυντικού	→	τοῦ υἱοῦ / υἱέος τῶν υἱέων
φύλακας:	ίδια πτώση άλλου αριθμού	→	τόν φύλακα
ἡ χεῖρ:	γενική πληθυντικού	→	τῶν χειρῶν

5. Να συμπληρωθούν οι φράσεις με τον κατάλληλο τύπο του επιθέτου που βρίσκεται μέσα στην παρένθεση.

- α. τοῖς αἰφνιδίοις θανάτοις (αἰφνίδιος)
- β. τοὺς γνωρίμους ἀνθρώπους (γνώριμος)
- γ. τῆς χαλκῆς ἀσπίδος (χαλκοῦς)
- δ. τῷ βαθεῖ ποταμῷ (βαθύς)
- ε. τῇ ἀκούσῃ θυγατρὶ (ἄκων)
- στ. τόν εὐφυῆ (και εὐφυᾶ) ἄνδρα (εὐφυής)
- ζ. τήν ἐνδεῆ (και ἐνδεᾶ) πατρίδα (ἐνδεής)
- η. τόν σώφρονα ῥήτορα (σώφρων)
- θ. τοῖς εὐδαίμοσι πατράσι (εὐδαίμων)
- ι. αἱ κύριαι δυνάμεις (κύριος)

6. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

τοῖς ἀμελέσι:	ίδια πτώση άλλου αριθμού	→	τῷ ἀμελεῖ
ὁ ἐκών:	δοτική / κλητική ενικού	→	ὦ ἐκών / τῷ ἐκόντι
ὁ ἀκτῆμων:	κλητική θηλυκού γένους	→	ὦ ἀκτῆμον
ὁ εὖνους:	γενική / αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τῶν εὖνων / τά εὖνοα
ὁ μέλας:	γενική ενικού και στα τρία γένη	→	τοῦ μέλανος τῆς μελαίνης τοῦ μέλανος

ὁ πλήρης:	κλητική ενικού στο θηλυκό γένος/ γενική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	ὧ πλήρες / τῶν πλήρων
ὁ φοβερός:	δοτική ενικού / ονομαστική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τῷ φοβερῷ / τά φοβερά
ὁ χαρίεις:	ονομαστική / δοτική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τά χαρίεντα / τοῖς χαρίεσι

7. Να κυκλώσετε το Σ για σωστό ή το Λ για λάθος, όπου θεωρείτε ότι η αντίστοιχη πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Το θηλυκό του υπερθετικού βαθμού του επιθέτου <u>ἐχθρός</u> είναι <u>ἐχθιστη</u> .	Σ	Λ
β. Η κλητική ενικού του συγκριτικού βαθμού στο θηλυκό του επιθέτου <u>ἡδύς</u> είναι <u>ἡδίω</u> .	Σ	Λ
γ. Ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου του <u>ὠφέλιμος</u> είναι <u>ὠφελιμώτερος</u> .	Σ	Λ
δ. Ο υπερθετικός βαθμός του επιθέτου <u>πιθανός</u> είναι <u>πιθανότατος</u> .	Σ	Λ
ε. Ο υπερθετικός βαθμός του επιθέτου <u>βασιλικός</u> είναι <u>βασιλικώτερος</u> .	Σ	Λ
στ. Ο θετικός βαθμός του επιθέτου <u>πρῶτος</u> είναι <u>πρό</u> .	Σ	Λ
ζ. Ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου <u>εὐελπίς</u> είναι <u>εὐελπιστότερος</u> .	Σ	Λ

8. Να γράφουν οι τύποι των αντωνυμιών που ζητούνται:

ἀλλήλων:	δοτική / αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τοῖς ἀλλήλοις / τά ἄλληλα
αὐτοῦ:	αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος	→	αὐτήν
αὐτῷ:	ίδια πτώση του άλλου αριθμού στο β' πρόσωπο	→	ὕμιν αὐτοῖς
ἄττα:	δοτική ενικού στο θηλυκό γένος	→	τινί
ἄττα:	γενική ενικού / πληθυντικού στο θηλυκό γένος	→	ἧστινος / ὦντινων
ἐμαῖς:	ίδιος τύπος για πολλούς κτήτορες	→	ἡμετέραις
ἡλίκου:	ίδια πτώση άλλου αριθμού και στα τρία γένη	→	ἡλίκων
μηδετέρων:	γενική ενικού στο θηλυκό γένος	→	μηδετέρας
τῷ:	ίδια πτώση στον πληθυντικό	→	τισί
τῷ:	ίδια πτώση του άλλου αριθμού στο θηλυκό γένος	→	τίσι
ὑμετέρους:	ίδιος τύπος για έναν κτήτορα	→	σοὺς

9. Οι αντωνυμίες που βρίσκονται στην παρένθεση να γραφούν στον αντίστοιχο τύπο με τη λέξη που προσδιορίζουν.

- α. κύλικος οὐδεμιᾶς (οὐδεῖς)
- β. ἀνδρός τινός (τις)
- γ. ἀνθρώποις οἷσσι (ὅστις)
- δ. δυνάμει ἦτινι (ὅστις)
- ε. τῆς γῆς τῆσδε (ὅδε)
- στ. ἡδονῶν τοιούτων (τοιούτος)

10. Να κυκλώσετε το Σ για σωστό ή το Λ για λάθος, όπου θεωρείτε ότι η αντίστοιχη πρόταση είναι σωστή ή λανθασμένη.

α. Το ουδέτερο της μετοχής του ενεστώτα του ρήματος <u>κλίνω</u> είναι <u>κλίνουν</u> .	Σ	Λ
β. Το γ' πληθυντικό της ευκτικής του ενεστώτα του ρήματος <u>θηρεύω</u> είναι <u>θηρεύοιντο</u> .	Σ	Λ
γ. Το γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα του ρήματος <u>κελεύομαι</u> είναι <u>κελεύετω</u> .	Σ	Λ
δ. Ο παρατατικός του ρήματος <u>ἐμμένω</u> είναι <u>ἐμμενον</u> .	Σ	Λ
ε. Το γ' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα του ρήματος <u>παιδεύω</u> είναι <u>παιδεύσοι</u> .	Σ	Λ
στ. Το β' πληθυντικό πρόσωπο της ευκτικής του μέλλοντα του ρήματος <u>φθείρω</u> είναι <u>φθείροις</u> .	Σ	Λ
ζ. Ο παθητικός μέλλοντας α' του ρήματος <u>πέμπομαι</u> είναι <u>πεμφθήσομαι</u> .	Σ	Λ
η. Ο παθητικός μέλλοντας β' του ρήματος <u>σφάλλομαι</u> είναι <u>σφαλήσομαι</u> .	Σ	Λ
θ. Το γ' ενικό πρόσωπο του μέλλοντα του ρήματος <u>βιβάζω</u> είναι <u>βιβᾶς</u> .	Σ	Λ
ι. Το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής αορίστου του ρήματος <u>φυλάττω</u> είναι <u>φύλαξον</u> .	Σ	Λ
ια. Το γ' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του αορίστου β' του ρήματος <u>μετέχω</u> είναι <u>μετάσχη</u> .	Σ	Λ
ιβ. Το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα του ρήματος <u>φημί</u> είναι <u>φᾶσι</u> .	Σ	Λ
ιγ. Το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ρήματος <u>οἶδα</u> είναι <u>εἴσατε</u> .	Σ	Λ
ιδ. Το απαρέμφατο παρακειμένου μέσης φωνής του ρήματος <u>κηρύττω</u> είναι <u>κεκήρυχθαι</u> .	Σ	Λ
ιε. Το β' ενικό προστακτικής αορίστου β' του ρήματος <u>παρέρχομαι</u> είναι <u>πάρελθε</u> .	Σ	Λ

11. Να γραφούν οι τύποι των παραθετικών που ακολουθούν στους άλλους βαθμούς στον ίδιο τύπο:

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
τόν ἄρπαγα	ἄρπαγίστερον	ἄρπαγίστατον
τοῦ βαθέος	τοῦ βαθυτέρου	βαθυτάτου
ἐγγύς	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω
ἐντιμος	ἐντιμότερος	ἐντιμότατος
τόν εὖνουν	εὖνούστερον	εὖνούστατον
τό κενόν	κενότερον	κενότατον
ταχύς	θάττων	τάχιστος
τό βαλόν	μᾶλλον βαλόν	μάλιστα βαλόν
σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
πολλούς	τούς πλείους	πλείστους

12. Να συμπληρώσετε τις υπόλοιπες εγκλίσεις του ενεστώτα.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
<u>τολμῶμεν</u>	τολμῶμεν	τολμῶμεν	-----
χρῆται	<u>χρῆται</u>	χρῶτο	χρήσθω
κτᾶ	κτᾶ	<u>κτῶο</u>	κτῶ
<u>βοηθοῦμεν</u>	βοηθῶμεν	βοηθοῖμεν	-----
ἀξιοῖ	ἀξιοῖ	<u>ἀξιοῖν</u>	ἀξιούτω
ζηλοῖς	ζηλοῖς	ζηλοῖς / -οίης	<u>ζήλου</u>

13. ἐκρίθην:

Να κλιθεῖ σε όλες τις εγκλίσεις στο χρόνο που βρίσκεται.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
ἐκρίθην	κριθῶ	κριθείην	-----
ἐκρίθης	κριθῆς	κριθείης	κρίθητι
ἐκρίθῃ	κριθῇ	κριθείῃ	κριθήτω
ἐκρίθημεν	κριθῶμεν	κριθείημεν / εἴμεν	-----
ἐκρίθητε	κριθῆτε	κριθείητε / - εἴτε	κρίθητε
ἐκρίθησαν	κριθῶσι	κριθείησαν / - εἶεν	κριθέντων
Απαρέμφατο	κριθῆναι	Μετοχή	κριθείς, κριθεῖσα, κριθέν

14. έβίων:

Να κλιθεί σε όλες τις εγκλίσεις στο χρόνο που βρίσκεται.

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
έβίων	βιῶ	βιῶν	-----
έβίως	βιῶς	βιῶης	-----
έβίω	βιῶ	βιῶη	-----
έβίωμεν	βιῶμεν	βιῶημεν / βιῶμεν	-----
έβιώτε	βιῶτε	βιῶητε / βιῶτε	-----
έβίωσαν	βιῶσι	βιῶησαν / βιῶεν	-----
Απαρέμφατο	βιῶναι	Μετοχή	βιούς, βιοῦσα, βιόν

15. Να τονίσετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

▪ έντιθι: έντίθι	▪ παραστηθι: παράστηθι
▪ έπεμβης: έπέμβης	▪ άφιστη: άφίστη
▪ προδιδου: προδίδου	▪ έξεσται: έξέσται
▪ άποπλει: άπόπλει	▪ κατασιωπαν: κατασιωπαῖν
▪ έφιετω: έφιέτω	▪ άφου: άφοῦ

16. Να τονίσετε τις παρακάτω λέξεις και να δικαιολογήσετε τον τόνο:

▪ πρωτος: πρῶτος	▪ έλεύθερος: έλεύθερος
▪ κητος: κῆτος	▪ πληθους: πλήθους
▪ φερω: φέρω	▪ άθλητων: άθλητῶν
▪ λογοις: λόγοις	▪ νους: νοῦς
▪ τουτων: τούτων	▪ δυναμις: δύναμις
▪ ήθος: ῆθος	▪ οῖνος: οῖνος
▪ έμφανους: έμφανοῦς	▪ σπευδε: σπεῦδε
▪ βελος: βέλος	

17. Να χαρακτηρίσετε τις υπογραμμισμένες συλλαβές ως φύσει μακρόχρονες, φύσει βραχύχρονες ή θέσει μακρόχρονες:

▪ ἐ <u>πῆ</u> νουν → φύσει μακρόχρονη	▪ <u>κύ</u> κλωψ → θέσει μακρόχρονη
▪ <u>φó</u> βου → φύσει βραχύχρονη	▪ <u>δεῦ</u> ρο → φύσει μακρόχρονη
▪ λα <u>οῦ</u> → φύσει μακρόχρονη	▪ δια <u>τρί</u> βω → φύσει βραχύχρονη
▪ <u>ποι</u> νταί → φύσει μακρόχρονη	▪ <u>λοι</u> πόν → φύσει μακρόχρονη
▪ γεωρ <u>γοί</u> → φύσει βραχύχρονη	▪ πα <u>παί</u> → φύσει μακρόχρονη
▪ <u>λύ</u> οι → φύσει μακρόχρονη	▪ <u>ξύ</u> λοις → φύσει μακρόχρονη
▪ <u>αὐ</u> τός → φύσει μακρόχρονη	▪ θε <u>ῶ</u> → φύσει μακρόχρονη
▪ <u>έ</u> χθρός → θέσει μακρόχρονη	▪ γυ <u>μνοί</u> → φύσει βραχύχρονη
▪ <u>έ</u> ξω → θέσει μακρόχρονη	

18. Να συμπληρωθούν τα κενά με τους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και να κλιθεί ο τύπος της δεικτικής αντωνυμίας που υπάρχει:

- α. Τά καλά παρ' ἡμῖν (ἐγώ, δοτική πληθυντικού) καί τό τῆς ἀρετῆς ὄνομα τίμιον.
- β. Οὐδέ γάρ ἐγώ πρὸς σέ (σύ, αιτιατική ενικού) ἐπεὶ καί νῦν, ἵνα μηδέ τοῦτο λάθῃ σε (σύ, αιτιατική ενικού, αδύναμος τύπος).
- γ. Ὅταν νομοθετῶμεν, τοῦθ' ἡμᾶς (ἐγώ, αιτιατική πληθυντικού) σκοπεῖν.
- δ. Τήν εἰρήνην τήν δι' ἐμοῦ (ἐγώ, γενική ενικού) γεγεννημένην.
- ε. Διατριβαί καί συνήθειαι μεθ' ὕμῶν (σύ, γενική πληθυντικού) ἐλευθέριοι.
- στ. Ἐν δέ τῇ πρεσβείᾳ συσσιτεῖν ἡμῶν (ἐγώ, δοτική πληθυντικού) ἐσπούδασεν, οὐκ ἐμέ (ἐγώ, αιτιατική ενικού) πείσας, ἀλλά τούς μέτ' ἐμοῦ (ἐγώ, γενική ενικού).

19. Να συμπληρωθούν τα κενά με τους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και να κλιθεί ο τύπος της δεικτικής αντωνυμίας που υπάρχει:

- α. Οἱ στρατιῶται (ὁ στρατιώτης) ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ (ἡ ἀπορία) εἰσίν.
- β. Οἱ νόμοι (ὁ νόμος) ἐπιμελοῦνται τῶν πολιτῶν (ὁ πολίτης).
- γ. Τήν πόλιν ὄπλων (τό ὄπλον) καί βελῶν καί σίτων (ὁ σίτος) καί παρασκευῶν ἀпасῶν (ἡ παρασκευή ἀπασα) ἐνέπλησεν.
- δ. Οἱ πρεσβῦται (ὁ πρεσβύτες) θαυμάζουσι τὰς ἀρετάς (ἡ ἀρετή) τῶν νεανιῶν (ὁ νεανίας).
- ε. Μεγίστης τιμῆς (ἡ τιμή) ἀπολαύουσιν οἱ νικηταί (ὁ νικητής).
- στ. Οἱ διδάσκαλοι (ὁ διδάσκαλος) τῶν Περσῶν (ὁ Πέρσης) σοφοί εἰσί.
- ζ. Ἡ Αἴγυπτος (ἡ Αἴγυπτος) φέρει κριθίν (ἡ κριθή) ἄφθονον καί τυρόν (ὁ τυρός).
- η. Τότε αἱ ὁδοί (ἡ ὁδός) κατέχονται τῷ ποταμῷ (ὁ ποταμός) καί οὐκ ἔστιν ἄνευ πλοίου (τό πλοῖον) πορεύεσθαι.

20. Να κλιθούν τα συνηρημένα ουσιαστικά:

α. ὁ κατάρρους

β. ἡ μνᾶ

γ. ὁ Θαλῆς

δ. τό κανοῦν

ε. ἡ γαλῆ

Ενικός αριθμός		
ὁ κατάρρους	ἡ μνᾶ	ὁ Θαλῆς
τοῦ κατάρρου	τῆς μνᾶς	τοῦ Θαλοῦ
τῷ κατάρρῳ	τῇ μνᾷ	τῷ Θαλῇ
τόν κατάρρουν	τήν μνᾶν	τόν Θαλῆν
(ὦ) κατάρρου	(ὦ) μνᾶ	(ὦ) Θαλῆ
Πληθυντικός αριθμός		
οἱ κατάρροι	αἱ μναῖ	---
τῶν κατάρρων	τῶν μνῶν	---
τοῖς κατάρροις	ταῖς μναῖς	---
τοῖς κατάρρους	τάς μνᾶς	---
(ὦ) κατάρροι	(ὦ) μναῖ	---

Ενικός αριθμός	
τό κανοῦν	ἡ γαλῆ
τοῦ κανοῦ	τῆς γαλῆς
τῷ κανῶ	τῇ γαλῇ
τό κανοῦν	τήν γαλῆν
(ὦ) κανοῦν	(ὦ) γαλῆ
Πληθυντικός αριθμός	
(τά κανᾶ)	αἱ γαλαῖ
(τῶν κανῶν)	τῶν γαλῶν
(τοῖς κανοῖς)	ταῖς γαλαῖς
(τά κανᾶ)	τάς γαλᾶς
[(ὦ) κανᾶ]	(ὦ) γαλαῖ

21. Να γράψετε στο ίδιο πρόσωπο στους άλλους χρόνους:

Χρονική αντικατάσταση				
ενεστώτας	<u>ἀγοράζεις</u>	διώκει	ἀποψηφιζόμενος	<u>τρέπομεν</u>
παρατατικός	ἡγόραζες	<u>ἐδίωκε</u>	---	ἐτρέπομεν
μέλλοντας	ἀγοράσεις	διώξει	ἀποψηφιούμενος	τρέψομεν
αόριστος	ἡγόρασας	ἐδίωξε	<u>ἀποψηφισάμενος</u>	ἐτρέψαμεν
παρακείμενος	ἡγόρακας	δεδίωχε	ἀπεψηφισμένος	τετρόφαμεν
υπερσυντέλικος	ἡγοράκεις	ἐδεδιώχει	---	ἐτετρόφεμεν

Χρονική αντικατάσταση				
ενεστώτας	<u>ἀπαλλάττεσθαι</u>	κόπτετε	παύουσι	γράφουσα
παρατατικός	---	ἐκόπτετε	ἔπαυον	---
μέλλοντας	ἀπαλλάξεσθαι	<u>κόψετε</u>	παύσουσι	γράψουσα
αόριστος	ἀπαλλάξασθαι/ ἀπαλλαχθῆναι	ἐκόψατε	<u>ἔπαυσαν</u>	γράψασα
παρακείμενος	ἀπηλλάχθαι	κεκόφατε	πεπαύκασι	γεγραφυῖα
υπερσυντέλικος	---	ἐκεκόφετε	ἐπεπαύκεσαν	---

Χρονική αντικατάσταση	
ενεστώτας	πορεύει / η
παρατατικός	ἐπορεύου
μέλλοντας	πορεύσει / η
αόριστος	ἐπορεύσω
παρακείμενος	πεπόρευσαι
υπερσυντέλικος	ἐπεπόρευσο

22. Να γράψετε στο ίδιο πρόσωπο στις άλλες εγκλίσεις:

Εγκλιτική αντικατάσταση			
οριστική	ἐκέλευσας	πέπαυκε	τοξεύετε
υποτακτική	κελεύσης	πεπαυκῶς ἦ	τοξεύπτε
ευκτική	κελεύσαις	πεπαυκῶς εἶη	τοξεύοιτε
προστακτική	κέλευσον	πεπαυκῶς ἔστω	τοξεύετε

Εγκλιτική αντικατάσταση				
οριστική	ἐφυλάξαμεν	πράττει	ἐλέξατο	κατεκοπτόμεθα
υποτακτική	φυλάξωμεν	πράττη	λέξεται	---
ευκτική	φυλάξαιμεν	πράττοι	λέξαιτο	---
προστακτική	---	πραττέτω	λεξάσθω	---

23. Να γραφούν οι τύποι των μετοχών που ακολουθούν:

δεικνύν:	αιτιατική πληθυντικού στο ίδιο γένος	→	τα δεικνύντα
διδούς:	δοτική ενικού / πληθυντικού στο ίδιο γένος	→	τῷ διδόντι / τοῖς διδοῦσι
φυγών:	αιτιατική / κλητική ενικού στο ίδιο γένος	→	τόν φυγόντα / ῶ φυγών
ληφθεῖς:	δοτική πληθυντικού και στα τρία γένη	→	τοῖς ληφθεῖσι / ταῖς ληφθείσαις / τοῖς ληφθεῖσι
πεπραχώς:	ονομαστική πληθυντικού και στα τρία γένη	→	οἱ πεπραχότες / αἱ πεπραχυῖαι / τά πεπραχότα
ἰών:	αιτιατική ενικού / δοτική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος	→	τό ἰόν / τοῖς ἰοῦσι
κελεῦσαν:	γενική ενικού / ονομαστική πληθυντικού στο αρσενικό γένος	→	τοῦ κελεύσαντος / οἱ κελεύσαντες

24. α. Να κλιθεῖ το αριθμητικό τρεῖς στο ουδέτερο γένος.

τρία / τριῶν / τρισί / τρία

β. ενός: να γραφεί ο ίδιος τύπος στα άλλα δύο γένη.

μιάς / ένας

25. Να γραφούν οι τύποι των ρημάτων:

ἀμύνω:	→	ἀμυνοῖεν
ἀναβάντες:	→	ἀνάβηθι
ἀξιοῦμαι:	→	ἀξιοῖ / ἀξιοῦται
ἀποδιδράσκω:	→	ἀποδρᾶναι
ἀποκτείνουσι:	→	ἀπεκτόνασι
γράφουσιν:	→	ἐγράφησαν
δεδοίκασι:	→	πεφόβηνται
δείκνυμι:	→	δείκνυσι
διαπλεύσοισθε:	→	διάπλει
διδασκέτω:	→	διδαχθήσεται
ἐᾶν:	→	εἴων
εἰδήσοις:	→	εἰδείης
εἰσενέγκη:	→	εἰσοίσουσα
ἐπινοῶ:	→	ἐπινοοῦν
ἐπισταῖο:	→	ἐπίστασθαι
ἐσχέκασι:	→	σχοίης
ζῆν:	→	βιῶναι
ἡγγελμένος:	→	ἡγγελο
καθεστώς:	→	καταστάς
καταλείπομαι:	→	καταλιπώμεθα
λήψεσθε:	→	εἰλημμένοι εἰσί
πυθέσθων:	→	πεύσεσθαι
συμπάσχω:	→	συμπαθών
φαίνομαι:	→	φανῆναι
φασίν:	→	οριστική: φασί υποτακτική: φῶσι ευκτική: φαῖεν προστακτική: φάντων
χαίρω:	→	γεγηθότες εἶμεν / γεγηθυῖαι εἶμεν / γεγηθότα εἶμεν
χρῶμαι:	→	ἐχρῶ
ψηφίσασθαι:	→	ψηφιοῖτο

Επιμέλεια: Κολοκυθά Δήμητρα

ΚΕΙΜΕΝΑ

Στα ακόλουθα κείμενα των αρχαίων ελληνικών να κάνετε τις γραμματικές παρατηρήσεις που ζητούνται ανά κείμενο.

Κείμενο 1^ο

Λαερτίου Διογένους, Φιλοσόφων βίων καί δογμάτων συναγωγή,
Πλάτων, ΙΙΙ 56

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Μεταφέρετε τα ουσιαστικά της α' κλίσης στις πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού.
 - τῇ τραγωδίᾳ → τῶν τραγωδιῶν – ταῖς τραγωδίαις – τὰς τραγωδίας
 - ὑποκριτὴν → τῶν ὑποκριτῶν – τοῖς ὑποκριταῖς – τοὺς ὑποκριτάς
 - τῆς φιλοσοφίας → (τῶν φιλοσοφιῶν – ταῖς φιλοσοφίαις – τὰς φιλοσοφίας)
- Γράψτε τα ουσιαστικά της β' κλίσης στη γενική – δοτική και αιτιατική των δύο αριθμῶν.
 - ὁ χορὸς → τοῦ χοροῦ – τῷ χορῷ – τὸν χορόν
τῶν χορῶν – τοῖς χοροῖς – τοὺς χορούς
 - Αἰσχύλος → τοῦ Αἰσχύλου – τῷ Αἰσχύλῳ – τὸν Αἰσχύλον
Πληθυντικός δεν υπάρχει
 - ὁ λόγος → τοῦ λόγου – τῷ λόγῳ – τὸν λόγον
τῶν λόγων – τοῖς λόγοις – τοὺς λόγους
- ἦν :
 - να κλιθεῖ η οριστική ενεστώτα και παρατατικού.

Οριστική Ενεστώτα	Οριστική Παρατατικού
εἰμί	ἦ / ἦν
εἶ	ἦσθα
ἐστί(ν)	ἦν
ἐσμέν	ἦμεν
ἐστέ	ἦτε / ἦστε
εἰσί(ν)	ἦσαν

- να αντικατασταθεῖ εγκλιτικά στο γ' πληθυντικό ενεστώτα.

- οριστική : εἰσί(ν)
- υποτακτική : ὦσι(ν)
- ευκτική : εἶπσαν / εἶεν
- προστακτική : ἔστων / ἔστωσαν / ὄντων

4. Μεταφέρετε τον τύπο **διαδραματίζει** σε όλες τις εγκλίσεις του ενεστώτα.
- οριστική : διαδραματίζει
 - υποτακτική : διαδραματίζη
 - ευκτική : διαδραματίζοι
 - προστακτική : διαδραματιζέτω

5. **συνεπλήρωσεν** : αντικαταστήστε εγκλιτικά τον τύπο.
- οριστική : συνεπλήρωσεν
 - υποτακτική : συμπληρώση
 - ευκτική : συμπληρώσαι
 - προστακτική : συμπληρώσατω

6. **διαναπαύεσθαι** :

α) κλίνετε την προστακτική στον ίδιο χρόνο και φωνή.

Προστακτική

διαναπαύου
διαναπαυέσθω

διαναπαύεσθε
διαναπαυέσθων (-ωσαν)

β) σημειώστε τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα στις δύο φωνές.

Ενεστώτας ενεργητικής φωνής	διαναπαύειν
Ενεστώτας μέσης φωνής	διαναπαύεσθαι
Μέλλοντας ενεργητικής φωνής	διαναπαύσειν
Μέλλοντας μέσης φωνής	διαναπαύσεσθαι

γ) γράψτε τις μετοχές όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.

- ενεστώτα : διαναπαυόμενος/διαναπαυομένη/διαναπαυόμενον
- μέλλοντα : διαναπαυσόμενος/διαναπαυσομένη/διαναπαυσόμενον
- + παθητικού : διαναπαυσθησόμενος/ διαναπαυσθησομένη/ διαναπαυσθησόμενον
- αορίστου : διαναπαυσάμενος – διαναπαυσαμένη – διαναπαυσάμενον
- + παθητικού : παυσθείς/παυσθεῖσα/παυσθέν
- παρακειμένου : διαναπεπαυμένος/διαναπεπαυμένη/διαναπεπαυμένον

Επιμέλεια: Νίκα Νατάσα

Κείμενο 2^ο
Πλάτων, Φαῖδων 58 a - c

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Μεταφέρετε τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

▪ τό πλοῖον	→	τά πλοῖα
▪ τῷ Θεῷ	→	τοῖς Θεοῖς
▪ νόμος	→	νόμοι
▪ τῷ χρόνῳ	→	τοῖς χρόνοις
▪ ἄνεμοι	→	ἄνεμος
▪ τοῦ πλοίου	→	τῶν πλοίων
▪ χρόνος	→	χρόνοι
▪ τῷ δεσμωτηρίῳ	→	τοῖς δεσμωτηρίοις
▪ τοῦ θανάτου	→	τῶν θανάτων

2. Κλίνετε πλήρως τα προσηγορικά ουσιαστικά της πρώτης κλίσης.

Ενικός αριθμός			
ἡ θεωρία	ἡ ἀρχή	ἡ πρύμνα	ἡ δίκη
τῆς θεωρίας	τῆς ἀρχῆς	τῆς πρύμνης	τῆς δίκης
τῇ θεωρίᾳ	τῇ ἀρχῇ	τῇ πρύμνῃ	τῇ δίκῃ
τήν θεωρίαν	τήν ἀρχήν	τήν πρύμναν	τήν δίκην
(ῶ) θεωρία	(ῶ) ἀρχή	(ῶ) πρύμνα	(ῶ) δίκη
Πληθυντικός αριθμός			
αἱ θεωρίαι	αἱ ἀρχαί	αἱ πρύμναι	αἱ δίκαι
τῶν θεωριῶν	τῶν ἀρχῶν	τῶν πρυμνῶν	τῶν δικῶν
ταῖς θεωρίαις	ταῖς ἀρχαῖς	ταῖς πρύμναις	ταῖς δίκαις
τάς θεωρίας	τάς ἀρχάς	τάς πρύμνας	τάς δίκας
(ῶ) θεωρίαι	(ῶ) ἀρχαί	(ῶ) πρύμναι	(ῶ) δίκαι

3. **ἐστί** : αντικαταστήστε τον τύπο χρονικά και εγκλιτικά.

Χρονική αντικατάσταση		Εγκλιτική αντικατάσταση	
ενεστώτας	ἐστί	οριστική	ἐστί
παρατατικός	ἦν	υποτακτική	ἦ
μέλλοντας	ἔσται	ευκτική	εἴη
αόριστος	ἐγένετο	προστακτική	ἔστω
παρακείμενος	γέγονε		
υπερσυντέλικος	ἐγεγόνει		

4. Εντοπίστε τους τύπους του αορίστου και αντικαταστήστε τους εγκλιτικά στην ίδια φωνή. Κλίνετε, επίσης, σε καθέναν τους την προστακτική της άλλης φωνής.

οριστική	ἔσωσε	εὗξαντο	ἤρξαντο	ἔστεψε
υποτακτική	σώσῃ	εὗζωνται	ἄρζωνται	στέψῃ
ευκτική	σώσαι	εὗξαιντο	ἄρξαιντο	στέψαι
προστακτική	σωσάτω	εὗξάσθων (-ωσαν)	ἄρξάσθων (-ωσαν)	στεψάτω

Προστακτική		
---	---	---
σῶσαι	ἄρξον	στέψαι
σωσάσθω	ἄρξάτω	στεψάσθω
---	---	---
σώσασθε	ἄρξατε	στέψασθε
σωσάσθων (-ωσαν)	ἄρξάντων (-ωσαν)	στεψάσθων (-ωσαν)

* το εὖχομαι δεν έχει άλλη φωνή

5. Σε κάθε τύπο του ενεστώτα που εντοπίζετε στο κείμενο γράψτε το απαρέμφατο και τη μετοχή του στον ίδιο χρόνο. Κλίνετε, επίσης την προστακτική.

- **ἐστί** → απαρ : εἶναι, μτχ : ὢν – οὔσα – ὄν
προστακτική : ἴσθι – ἔστω – ἔστε – ἔστων (-ωσαν) / ὄντων
- **φασίν** → απαρ : φάσκειν, μτχ : φάσκων – φάσκουσα – φάσκον
προστακτική : φάθι – φάτω – φάτε – φάντων (-ωσαν)
- **λέγεται** → απαρ : λέγεσθαι, μτχ : λεγόμενος – λεγομένη – λεγόμενον
προστακτική : λέγου – λεγέσθω – λέγεσθε – λεγέσθων (-ωσαν)
- **πέμπουσιν** → απαρ : πέμπεσθαι, μτχ : πεμπόμενος – πεμπομένη – πεμπόμενον
προστακτική : πέμπου – πεμπέσθω – πέμπεσθε – πεμπέσθων(-ωσαν)
- **καθαρεύειν** → απαρ : καθαρεύειν, μτχ : καθαρεύων – καθαρεύουσα – καθαρεύον
προστακτική : καθάρευε – καθαρευέτω – καθαρεύετε –
καθαρευόντων (-ωσαν)
- **γίγνεται** → απαρ : γίγνεσθαι, μτχ : γιγνόμενος – γιγνομένη – γιγνόμενον
προστακτική : γίγνου – γιγνέσθω – γίγνεσθε – γιγνέσθων (-ωσαν)
- **λέγω** → απαρ : λέγειν, μτχ : λέγων – λέγουσα – λέγον
προστακτική : λέγε – λεγέτω – λέγετε – λεγόντων (-ωσαν)

6. **εὔξαντο** : αντικαταστήστε τον τύπο χρονικά και εγκλιτικά.

Χρονική αντικατάσταση		Εγκλιτική αντικατάσταση	
ενεστώτας	εὔχονται	οριστική	εὔξαντο
παρατατικός	εὔχοντο / νύχοντο	υποτακτική	εὔζωνται
μέλλοντας	εὔξονται	ευκτική	εὔξαιντο
αόριστος	εὔξαντο / νύξαντο	προστακτική	εὐξάσθων (-ωσαν)
παρακείμενος	νύγμενοι εἰσί(ν)		
υπερσυντέλικος	νύγμενοι ἦσαν		

Επιμέλεια: Νίκα Νατάσα

Κείμενο 3^ο
Λυσίου, Ὀλυμπιακός 1 – 3

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Κάθε ουσιαστικό της πρώτης και δεύτερης κλίσης που βρίσκεται σε πλάγια πτώση να μεταφερθεί στην αντίστοιχη του άλλου αριθμού.

▪ τῷ χρόνῳ	→	τοῖς χρόνοις
▪ τοὺς τυράννους	→	τόν τύραννον
▪ φιλοτιμίαν	→	(φιλοτιμίας)
▪ γνώμης	→	γνωμῶν
▪ τόν σύλλογον	→	τούς συλλόγους
▪ ἀρχήν	→	ἀρχάς
▪ τῆς φιλίας	→	(τῶν φιλιῶν)
▪ ἔργα	→	ἔργον
▪ σοφιστῶν	→	σοφιστοῦ
▪ βίου	→	βίων
▪ πολίτου	→	πολιτῶν

2. Κλίνετε τις δεικτικές αντωνυμίες που εντοπίζετε στο κείμενο στο ίδιο γένος.

Ενικός αριθμός		
ἐκεῖνος	οὗτος	τοῦτο
ἐκείνου	τούτου	τούτου
ἐκείνῳ	τούτῳ	τούτῳ
ἐκεῖνον	τοῦτον	τοῦτο
---	οὗτος	---
Πληθυντικός αριθμός		
ἐκεῖνοι	οὗτοι	ταῦτα
ἐκείνων	τούτων	τούτων
ἐκείνοις	τούτοις	τούτοις
ἐκείνους	τούτους	ταῦτα
---	---	---

3. Εντοπίστε δύο ρηματικούς τύπους αορίστου ενεργητικής και μέσης φωνής και αντικαταστήστε τους εγκλιτικά.

Εγκλιτική αντικατάσταση					
οριστική	ἔπαυσε(ν)	ἐκώλυσεν	εναλλακτικά:	ἐποίησε	ἤγησατο
υποτακτική	παύσῃ	κωλύσῃ		ποιήσῃ	ἤγήσεται
ευκτική	παύσαι	κωλύσαι		ποιήσαι	ἤγήσαιτο
προστακτική	παυσάτω	κωλυσάτω		ποιησάτω	ἤγησάσθω (-ωσαν)

4. ἔπαυσε :

α) αντικαταστήστε χρονικά τον τύπο σε ενεργητική και μέση φωνή.

Χρονική αντικατάσταση		
	Ενεργητική φωνή	Μέση φωνή
ενεστώτας	παύει	παύεται
παρατατικός	ἔπαυε	ἐπαύετο
μέλλοντας	παύσει	παύσεται
αόριστος	ἔπαυσε	ἐπαυσατο
παρακείμενος	πέπαυκε	πέπαυται
υπερσυντέλικος	ἐπεπαύκει	ἐπέπαυτο

β) Γράψτε τα απαρέμφατα όλων των χρόνων και στις δύο φωνές.

	Ενεργητική φωνή
ενεστώτας	παύειν
μέλλοντας	παύσειν
αόριστος	παῦσαι
παρακείμενος	πεπαυκέναι

γ) Κλίνετε την προστακτική παθητικού αορίστου. (διέκειντο)

Προστακτική

παύθητι
παυθήτω

παύθητε
παυθέντων

5. Εντοπίστε έναν τύπο παρατατικού και κλίνετέ τον.

▪ διέκειντο

Παρατατικός
διεκείμεν
διέκεισο
διέκειτο
διεκείμεθα
διέκεισθε
διέκειντο

6. ἐκώλυσεν : αντικαταστήστε εγκλιτικά και στις δύο φωνές.

Εγκλιτική αντικατάσταση		
	Ενεργητική φωνή	Μέση φωνή
οριστική	ἐκώλυσεν	ἐκωλύσατο
υποτακτική	κωλύση	κωλύσεται
ευκτική	κωλύσαι	κωλύσαιτο
προστακτική	κωλυσάτω	κωλύσασθε

7. ἀκουσόμενοι, συμβουλεύειν : να αντικατασταθούν χρονικά οι τύποι στη φωνή που βρίσκονται.

Χρονική αντικατάσταση		
	ἀκουσόμενοι	συμβουλεύειν
ενεστώτας	ἀκουόμενοι	συμβουλεύειν
παρατατικός	---	---
μέλλοντας	ἀκουσόμενοι / ἀκουσθησόμενοι	συμβουλεύσειν
αόριστος	ἀκουσάμενοι / ἀκουσθέντες	συμβουλεύσαι
παρακείμενος	ἠκουσμένοι	συμβεβουλευκέναι
υπερσυντέλικος	---	---

Επιμέλεια: Νίκα Νατάσα

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

1. Στο ακόλουθο κείμενο να βρεθούν τα κατηγορούμενα του υποκειμένου και του αντικειμένου.
 - ἄτακτον, ἴδιον: κατηγορούμενα στο ἡ φύσις.
 - κοινόν τεταγμένον ταυτό: κατηγορούμενα στο υποκείμενο οἱ νόμοι.
 - πονηρά: κατηγορούμενο στο υποκείμενο ἡ φύσις.

2. Στις ακόλουθες προτάσεις να εντοπιστούν οι γενικές κατηγορηματικές και τα είδη τους.
 - α. τῆς γνώμης: γενική κατηγορηματική της ιδιότητας
 - β. τῶν σοφῶν: γενική κατηγορηματική διαιρετική
 - γ. ἡμερῶν: γενική κατηγορηματική ιδιότητας
 - δ. τοῦ ἄρχοντος: γενική κατηγορηματική κτητική
 - ε. τοῦ πατρὸς: γενική κατηγορηματική διαιρετική
 - στ. τῆς Μουσίας: γενική κατηγορηματική διαιρετική
 - ζ. ῥόδων / χρυσοῦ: γενική κατηγορηματική ὕλης
 - η. ποταμῶν: γενική κατηγορηματική διαιρετική

3. Στις ακόλουθες προτάσεις να εντοπίσετε τα επιρρηματικά και προληπτικά κατηγορούμενα.
 - α. ὑπαίθριοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου
 - β. ἄσμενος: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου
 - γ. μέγας: προληπτικό κατηγορούμενο
 - δ. σκοταῖοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του χρόνου ἡ τρόπου
 - ε. μετέωροι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου
 - στ. αὐταρκεστάτη: προληπτικό κατηγορούμενο
 - ζ. Μείζων: προληπτικό κατηγορούμενο
 - η. πελάγιοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τόπου

4. Στο ακόλουθο κείμενο να βρεθούν οι επιθετικοί και κατηγορηματικοί προσδιορισμοί.
 - ἀπάντων: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο «ὑμῶν».
 - τήν αὐτήν: επιθετικός προσδιορισμός στο «γνώμην».
 - τῶν ἐμῶν: επιθετικός προσδιορισμός στο «προγόνων».
 - πλείστων καί μεγίστων: επιθετικοί προσδιορισμοί στο «ἀγαθῶν».
 - τῆς εἰς ὑμᾶς: επιθετικός προσδιορισμός στο «εὐνοίας».

5. Να αναγνωρίσετε τις παραθέσεις και τις επεξηγήσεις στις παρακάτω προτάσεις.
 - α. ἄρχειν / ἄρχεσθαι: επιμεριστικές επεξηγήσεις στο «δύο».
 - β. ὁ βασιλεύς: παράθεση στο «Ἀρχίδαμος».
 - γ. οἱ Πέρσαι: παράθεση στο «ἡμεῖς».
 - δ. ἡ τάξις τῶν νόμων, ἡ ψῆφος τῶν δικαστῶν, ἡ κρίσις: επιμεριστικές επεξηγήσεις στο «Τρία».
 - ε. Καί τό πάντων δεινότατον: προεξαγγελτική παράθεση

6. Να χαρακτηρίσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις ως Γενική Υποκειμενική ή Γενική Αντικειμενική ή Γενική Κτητική [Υ, Α, Κ].

Τῆς νίκης τό μέγεθος.	Γενική κτητική
Ἀνάστασις τοῦ δήμου.	- Γενική υποκειμενική: αν η «Ἀνάστασις» σημαίνει έγερση - Γενική αντικειμενική: αν η «Ἀνάστασις» σημαίνει καταστροφή
Ἡ νίκη τῶν Ἑλλήνων.	Γενική υποκειμενική
Ἡ ἀρετή τοῦ ἀνδρός.	Γενική κτητική
Ἐπόπτας τῶν πολεμικῶν.	Γενική αντικειμενική
Πόθος πατρίδων, γονέων, γυναικῶν.	Γενική αντικειμενική
Ἄρχεται ὁ πόλεμος Ἀθηναίων καί Πελοποννησίων.	Γενική υποκειμενική
Τά μέν οὖν ναυτικά τῶν Ἑλλήνων τοιαῦτα ἦν.	Γενική κτητική
Βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων ἔσονται.	Γενική κτητική

7. Να αναγνωριστούν οι γενικές στις ακόλουθες προτάσεις.

- α. Ἡσιόδου: γενική συγκριτική από το «παλαιότερος».
- β. σπηλῶν, ναῶν: γενική αντικειμενική.
- γ. Ἀναρχίας: γενική συγκριτική.
- δ. τῶν πραγμάτων: γενική αναφοράς (ή αφετηρίας) από το «Πόρρω».
- ε. τόλμης: γενική διαιρετική στο «εἰς τοῦτο».
- στ. ἱππέων: γενική υποκειμενική στο «ἐπὶ τῇ νίκῃ».
- ζ. ἡμερῶν: γενική της ιδιότητας.

8. Να αναγνωριστούν οι δοτικές στις ακόλουθες προτάσεις.

- α. τῷ Κλεάρχῳ: δοτική προσωπική του κρίνοντος προσώπου.
Τισσαφέρνει: αντικείμενο του απαρεμφάτου.
- β. ἀνθρώποις: δοτική αντικειμενική από το επίθετο «δύσνους».
- γ. τοῖς ἀνθρώποις: δοτική αντικειμενική από το επίθετο «ἔμφυτος».
- δ. τοῖς λησταῖς: δοτική αντικειμενική από το επίρρημα «ὁμοίως».
- ε. λίθοις: επιρρηματική δοτική του οργάνου.
τοξεύμασι: επιρρηματική δοτική του οργάνου.
ἀκοντίοις: επιρρηματική δοτική του οργάνου.
- στ. Δειλίᾳ: επιρρηματική δοτική της αιτίας.
- ζ. ναυσίν: επιρρηματική δοτική του μέσου ή συνοδείας.
- η. Ὀλίγοις: δοτική προσωπική κτητική από το ρήμα «ὑπῆρχον».

- θ. μοι: δοτική προσωπική ηθική.
- ι. ταῖς Ἀθήναις: δοτική προσωπική χαριστική.

9. Να αναγνωριστούν οι αιτιατικές στις ακόλουθες προτάσεις.

- α. πλῆθος: αιτιατική που δηλώνει αναφορά.
- β. τόν αὐτόν τρόπον: αιτιατική που δηλώνει τρόπο.
- γ. ταῦτά: αιτιατική της αιτίας στο «ἄχθομαι».
- δ. τήν ψυχήν: αιτιατική της αναφοράς στο «βελτίων».
- ε. σταδίους: αιτιατική τοπικής έκτασης στο «κατεσκάφη».
- στ. πλεῖστον: αιτιατική του ποσού.
- ζ. χρόνον: αιτιατική που δηλώνει χρόνο.

10. Να χαρακτηριστούν οι παρακάτω υποθετικοί λόγοι:

- α. Εἰ + ευκτική → οριστική ιστορικού χρόνου.
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- β. Εἰ + ευκτική → δυνητική ευκτική.
Απλή σκέψη του λέγοντος.
- γ. Ἄν + υποτακτική → οριστική ενεστώτα.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν / μέλλον.
- δ. Εἰ + οριστική → ευχετική ευκτική.
Πραγματικό.
- ε. Ἐάν + υποτακτική → δυνητική ευκτική.
Προσδοκώμενο.
- στ. Ἦν + υποτακτική → προστακτική.
Προσδοκώμενο.
- ζ. Εἰ + οριστική → προστακτική.
Πραγματικό.
- η. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνητική οριστική.
Μη πραγματικό.
- θ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → οριστική ιστορικού χρόνου.
Μη πραγματικό.
- ι. Εἰ + ευκτική → οριστική μέλλοντα.
Απλή σκέψη του λέγοντος.
- ια. Εἰ + ευκτική → δυνητική οριστική.
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- ιβ. Ἐάν + υποτακτική → μέλλοντας διαρκείας.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν / μέλλον.

- ιγ. Ἐάν + υποτακτική → παρακείμενος με σημασία μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- ιδ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → παρατατικός απροσώπου.
Μη πραγματικό.
- ιε. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνητική οριστική.
Μη πραγματικό.
- ισ. Εἰ + οριστική μέλλοντα → οριστική μέλλοντα.
Τυπικά πραγματικό / ουσιαστικά προσδοκώμενο.
- ιζ. Εἰ + οριστική → οριστική (ἔστί).
Πραγματικό.
- ιη. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- ιθ. Ἐάν + υποτακτική → γνωμικός αόριστος.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν / μέλλον.
- κ. Εἰ + οριστική → οριστική.
Πραγματικό.
- κα. Εἰ + ευκτική → δυνητική ευκτική.
Απλή σκέψη του ομιλούντος.
- κβ. Ἄν + υποτακτική → οριστική ενεστώτα.
Αόριστη επανάληψη σε παρόν/ μέλλον.
- κγ. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- κδ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνητική οριστική.
Μη πραγματικό.
- κε. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.
- κστ. Εἰ + οριστική → οριστική.
Πραγματικό.
- κζ. Εἰ + ευκτική → οριστική ιστορικού χρόνου.
Αόριστη επανάληψη στο παρελθόν.
- κη. Εἰ + οριστική μέλλοντα → οριστική μέλλοντα.
Τυπικά πραγματικό, νοηματικά προσδοκώμενο.
- κθ. Εἰ + οριστική ιστορικού χρόνου → δυνητική οριστική.
Μη πραγματικό.
- λ. Ἄν + υποτακτική → οριστική μέλλοντα.
Προσδοκώμενο.

11. Να τεθούν στην ορθή πτώση τα αντικείμενα στις εξής προτάσεις:

- α. δεσπότη
- β. ταῖς γυναιξί
- γ. τοῦ ἀπόντος φίλου
- δ. χρημάτων
- ε. τῶν ἐντολῶν
- στ. τῆς πόλεως
- ζ. Εὐβοεῦσι
- η. πλοίων
- θ. τούτοις
- ι. ἀγαθῶν
- ια. Τοῖς νόμοις
- ιβ. τοῖς ἀγαθοῖς
- ιγ. Πλείστων δεινῶν
- ιδ. πάντων
- ιε. ἐμοί
- ιστ. τῷ Κλεάρχῳ
- ιζ. τῆς πεδιάδος
- ιη. ἀρχῆς
- ιθ. τῷ λοχαγῷ
- κ. εὐδαιμονίας

12. Να αναγνωριστούν οι παρακάτω ονοματικές προτάσεις:

- α. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως υποκείμενο στο «δῆλον ἦν».
- β. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως αντικείμενο στο «έφοβεῖτο».
- γ. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική, ολικής άγνοιας, διμελής ως επεξήγηση στο «τοῦτ'».
- δ. Δευτερεύουσα ονοματική αιτιολογική υποθετικής αιτιολογίας ως υποκείμενο στο «δεινόν (έστί)».
- ε. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως υποκείμενο στο «έποίησαν».
- στ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως αντικείμενο στο «εἶρηκα».

- ζ. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως αντικείμενο στο «ἔλεγε».
- η. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως υποκείμενο στο «Δέος ἐστί».
- θ. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική, ολικής αγνοίας ως αντικείμενο στο «ἦρετο».
- ι. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική μερικής αγνοίας ως υποκείμενο στο «φανερὸν γενήσεται».
- ια. 1) Δευτερεύουσα ονοματική αιτιολογική υποθετικής αιτιολογίας ως υποκείμενο στο «θαυμαστὸν ἐστί»
2) Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως αντικείμενο στο «συνιδεῖν».
- ιβ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως κατηγορούμενο στο «οὗτος».
- ιγ. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως επεξήγηση στο «τοῦτο».
- ιδ. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως υποκείμενο στο «δεινὸν εἶναι».
- ιε. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική ολικής άγνοιας διμελῆς ως αντικείμενο στο «θαυμάζω».
- ιστ. Δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική μερικής άγνοιας (με εισαγωγικό το «ὅπως») ως αντικείμενο στο «φυλάττου» ή ενδοιαστική ως αντικείμενο επίσης (με εισαγωγικό το «ὅπως μή»).
- ιζ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως επεξήγηση στο «τοῦτο».
- ιη. Δευτερεύουσα ονοματική ειδική ως αντικείμενο στο «ἔλεγον».
- ιθ. Δευτερεύουσα ονοματική ενδοιαστική ως αντικείμενο στο «ὁρᾶτε» (με εισαγωγικό το «ὅπως μή») ή πλάγια ερώτηση ως αντικείμενο επίσης (με εισαγωγικό το «ὅπως»).
- κ. Δευτερεύουσα ονοματική αναφορική ως αντικείμενο «ὑπόμνε».

13. Να αναγνωριστούν οι εξής δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις:

- α. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο «προσῆκει».
- β. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τελικού αιτίου στο «ἐπιτηδεύομεν».
- γ. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική απαρεμφατική που εκφράζει το φυσικό επακόλουθο ως προς την κύρια.
- δ. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική οριστική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (υστερόχρονο) στην κύρια.

- ε. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική οριστική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στην κύρια.
- στ. Δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στην κύρια, με την οποία σχηματίζει λανθάνοντα υποθετικό λόγο του πραγματικού.
- ζ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορικοαιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο «έμακάριζον».
- η. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στο «ἀνεπαύοντο».
- θ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική πρόταση ως γενική της αιτίας στο «ὠργίσθη».
- ι. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στην κύρια.
- ια. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στην κύρια.
- ιβ. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στην κύρια.
- ιγ. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τελικού αιτίου στην κύρια.
- ιδ. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική απαρεμφατική ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει επιδιωκόμενο σκοπό ως προς την κύρια.
- ιε. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονικοὑποθετική που σχηματίζει με την προσδιοριζόμενη κύρια πρόταση λανθάνοντα υποθετικό λόγο της απλής σκέψης.
- ιστ. Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική οριστική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στην κύρια.
- ιζ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική ως γενική της αιτίας στο «διδόναι λόγον».
- ιη. Δευτερεύουσα επιρρηματική αναφορική ως δοτική του μέσου / οργάνου στην κύρια.
- ιθ. Δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στην κύρια.
- κ. Δευτερεύουσα επιρρηματική τελική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στην κύρια.

14. Απρόσωπα ρήματα

- α. Πάτριον (ἐστὶ): ἀπρόσωπο ρήμα
κτᾶσθαι: υποκείμενο του ρήματος
ἡμᾶς: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- β. Δεῖ: ἀπρόσωπο ρήμα
τούς νέους: υποκείμενο του ρήματος
ὀρέγεσθαι: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- γ. Ἐδόκει: ἀπρόσωπο ρήμα
οὐκ ἀσφαλές εἶναι: υποκείμενο του ρήματος
σκηνοῦν: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- δ. Δεινόν (ἐστὶ): ἀπρόσωπο ρήμα
τούς χείρονας: υποκείμενο του απαρεμφάτου
ἄρχειν: υποκείμενο του ρήματος
- ε. Χρή: ἀπρόσωπο ρήμα
(τινά): υποκείμενο του απαρεμφάτου
μή καταφρονεῖν: υποκείμενο του ρήματος
τοῦ πλήθους: αντικείμενο του απαρεμφάτου
- στ. Ῥαδίως ἔχει: ἀπρόσωπο ρήμα
αὐτούς: υποκείμενο του απαρεμφάτου
δακρῦσαι: υποκείμενο του ρήματος
- ζ. δεῖ: ἀπρόσωπο ρήμα
τόν ἄνθρωπον: υποκείμενο του απαρεμφάτου
μοχθεῖν: υποκείμενο του ρήματος
- η. Ἀνάγκη (ἐστὶ): ἀπρόσωπο ρήμα
διαλέγεσθαι: υποκείμενο του ρήματος
(τινά): υποκείμενο του απαρεμφάτου
- θ. Ἐξῆν: ἀπρόσωπο ρήμα
σωθῆναι: υποκείμενο του ρήματος
αὐτόν: υποκείμενο του απαρεμφάτου
- ι. 1. Αἰσχρόν (ἐστὶ): ἀπρόσωπο ρήμα
ἁμαρτάνειν: υποκείμενο του ρήματος
(τινά): υποκείμενο του απαρεμφάτου
- 2. (ἐστὶ): ρήμα
τό ἁμαρτάνειν: υποκείμενο του ρήματος
Αἰσχρόν: κατηγορούμενο του υποκειμένου

15. Ταυτοπροσωπία – Ετεροπροσωπία

- α. ετεροπροσωπία
- β. ταυτοπροσωπία
- γ. ετεροπροσωπία
- δ. ταυτοπροσωπία
- ε. ετεροπροσωπία
- στ. ταυτοπροσωπία
- ζ. ετεροπροσωπία
- η. ετεροπροσωπία
- θ. ετεροπροσωπία
- ι. ετεροπροσωπία

16. Αντικείμενο

- α. τοῦ βίου: αντικείμενο
- β. τοὺς στρατιώτας: άμεσο αντικείμενο
τὴν λύπην: έμμεσο αντικείμενο
- γ. ἡμᾶς: άμεσο αντικείμενο
διαβαίνειν: έμμεσο αντικείμενο
- δ. μοι: αντικείμενο
τοῖς πράγμασι: δοτική της αιτίας
- ε. μάχης: αντικείμενο
- στ. εἶναι: αντικείμενο
- ζ. εἶναι: αντικείμενο
- η. ἔχειν: αντικείμενο
- θ. μου: αντικείμενο
- ι. τοῖς ὅρκοις: αντικείμενο

17. Κατηγορούμενο

- α. Διδάσκαλος: επιρρηματικό κατηγορούμενο σκοπού
- β. τῶν σοφῶν: γενική κατηγορηματική διαιρετική
- γ. Τίς: κατηγορούμενο
- δ. στερεός: προληπτικό κατηγορούμενο
- ε. τῆς πόλεως: γενική κατηγορηματική κτητική
- στ. τοιοῦτος: κατηγορούμενο
- ζ. Ἄνυπόδητος: κατηγορούμενο
- η. ἐκούσας: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου
- θ. σοφοί: κατηγορούμενο
- ι. ἐλαίας: γενική κατηγορηματική ὕλης

18. Είδη του «άν»

- α. δυνητικό
- β. υποθετικό
- γ. δυνητικό
- δ. ερωτηματικό
- ε. Άν πράξης: υποθετικό
έπαινεσθείης άν: δυνητικό
- στ. δυνητικό
- ζ. δυνητικό
- η. αοριστολογικό
- θ. αοριστολογικό
- ι. αοριστολογικό

19. Μετοχές

- α. κατηγορηματική
- β. χρονική
- γ. εναντιωματική
- δ. κατηγορηματικές
- ε. υποθετική
- στ. υποθετική
- ζ. επιθετική/ αναφορική
- η. ἄγων: τροπική
ἔχοντα: επιθετική/ αναφορική
- θ. αιτιολογική
- ι. χρονικοῦποθετική

Επιμέλεια: Μαντουβάλου Μ. Ηλιόχαρη